

AUTORINIŲ SUTARČIŲ DALYKAS. AUTORIŲ TEISIŲ SUTARTINIO PERDAVIMO YPATUMAI

Dr. Jūratė Usonienė

Mykolo Romerio universiteto Teisės fakulteto Civilinės ir komercinės teisės katedra
Ateities g. 20, LT-08303 Vilnius
Telefonas 271 45 87
El. paštas ckk@mruni.lt

Pateikta 2005 m. rugsėjo 13 d.

Parengta spausdinti 2005 m. gruodžio 14 d.

Pagrindinės sąvokos: autorių teisės, autorinės sutartys, autorių teisių perdavimas.

S a n t r a u k a

Straipsnyje naudojant lyginamąjį, sisteminės analizės metodus nagrinėjama esminė autorių sutarčių sąlyga – autorių sutarčių dalykas. Daugiausia dėmesio skiriama sutartinio autorių teisių perdavimo ypatumų analizei. Nagrinėjami autorinės sutarties dalyko elementai – kūrinio pavadinimas, autorių teisės, kurios gali būti perduodamos autorinėmis sutartimis, pereinančių pagal sutartį autorių teisių apimtis. Straipsnyje apžvelgiamos autorių sutarčių teisinės prigimties teorijos, ieškoma atsakymo į klausimą, ar galimas visiškas ir negrižtamas autorių turtinių teisių perdavimas trečiajam asmeniui. Taip pat analizuojami Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme įvardintų dvejopų autorių sutarčių – autorinės sutarties dėl teisių perdavimo ir autorinės licencinės sutarties – dalyko ypatumai.

Lietuvos Respublikos civilinio kodekso [1] (toliau – CK) 6.159 straipsnis numato, kad sutarties elementai, kurių pakanka sutarties galiojimui, yra veiksmų šalių susitarimas ir įstatymo nustatytais atvejais – sutarties forma. Teigiama, kad sutartis yra sudaryta tuomet, kai šalys susitaria dėl visų esminių sąlygų. Esminės sutarties sąlygas nustato įstatymas, šalių susitarimas, kai kuriais atvejais teismas. Bendrai priimta, kad esminė sutarties sąlyga visais atvejais yra sutarties dalykas [2, p. 314; 3, p. 295–296; 4, p. 99]. Autorinė sutartis yra viena iš civilinių sutarčių rūšių, reglamentuojama specialaus įstatymo. Šiame straipsnyje norėta panagrinėti autorių sutarčių dalyko ypatumus, atskleidžiant autorių teisių sutartinio perdavimo esmę, nustatant sutartinio autorių teisių perdavimo skirtumus nuo kitų autorių teisių perėjimo tretiesiems asmenims būdų.

Autorinės sutarties dalykas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo [5] (toliau – ATGTI) 39 str. pateiktą autorinės sutarties apibrėžimą¹, yra autorių turtinių teisių į kūrinį (ar kūrinius) perdavimas (autorinėje sutartyje dėl teisių perdavimo) arba autorių turtinių teisių į kūrinį suteikimas pasinaudoti (autorinėje licencinėje sutartyje). Autorinės kūrinio užsakymo sutarties dalykas yra ir nuosavybės teisės į materialią kūrinio išraišką perdavimas, ir autorių teisių perdavimas arba suteikimas. Norint atskleisti autorių sutarčių dalyko specifiką, reikėtų išskirti kelis autorinės sutarties dalyko elementus: kūrinį, į kurį teisės yra perduodamos arba suteikiamos (kūrinio pavadinimą), perduodamas teises bei teisių perėjimo apimtį.

¹ LR ATGTI 39 str. 1 dalis: „Pagal autorinę sutartį viena šalis (autorius ar jo teisių turėtojas) perduoda arba suteikia autorių turtines teises į literatūros, mokslo ar meno kūrinį arba įsipareigoja sukurti sutartyje nurodytą kūrinį ir perduoti ar suteikti autorių turtines teises į jį kitai šaliai (teisių perėmėjui ar licenciatui), o kita šalis įsipareigoja naudoti kūrinį arba pradėti juo naudotis sutartyje nustatytais sąlygomis ir sumokėti nustatytą autorinį atlyginimą, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip“.

Kūrinio pavadinimas

Kūrinio pavadinimas yra vienas iš pagrindinių autorinės sutarties dalyką apibrėžiančių elementų: autorinė sutartis laikoma sudaryta tik tuomet, kai aiškiai apibrėžtas teisių, kurių perdavimas (suteikimas) yra autorinės sutarties dalykas, objektas – kūrinys, kitais žodžiais tariant, kai įmanoma nustatyti, kokio konkretaus kūrinio teisės yra perduodamos ar suteikiamos. Kaip nurodo doc. A. Vileita, kartu su pavadinimu būtina nurodyti ir kūrinio pobūdį, žanrą, apimtį ir kitus duomenis, apibūdinančius kūrinį [6, p. 104]. Taip pat reikėtų pažymėti, kad tai – vienintelis autorinės sutarties dalyko elementas, kurį sutarties šalys privalo nustatyti sutartyje. Perduodamos teisės ir teisių perėjimo apimtys gali būti nustatytos pagal dispozityvias ATGTĮ normas.

Perduodamos teisės

Nors autorių teisėje galioja sutarties laisvės principas, autorių sutarčių dalyko specifika bei autorinės sutarties šalys (dažniausiai tai – autorius, kuris paprastai laikomas silpnesniąja sutarties šalimi, ir kūrinio naudotojas ar teisių perėmėjas, dažnai – verslininkas) lemia tai, kad autorių sutarčių turinys detalai reglamentuotas naudojant ne tik dispozityvias, bet ir imperatyvias teisės normas, todėl sutarties šalių laisvė nustatyti sutarties turinį yra apribota. Kaip pastebėjo A. Franėon, sutarties laisvė autorių teisėje yra stebima laisvė [7, p. 55].

Visų pirma, ATGTĮ nustato, kad ne visos autorių teisės gali būti perduodamos sutartimis.

Pirmoji teisių grupė – tai asmeninės neturtinės teisės. Kaip ir daugelyje kitų valstybių¹, ATGTĮ 14 straipsnis numato, kad autorių asmeninės neturtinės teisės neperduodamos kitiems asmenims. Šios teisės yra tiesiogiai susijusios su autoriaus asmeniu, todėl nei sutartimi, nei paveldėjimo keliu tretiesiems asmenims negali pereiti.

Antroji teisių grupė – kai kurios turtinės autorių teisės. ATGTĮ įvardija neatšaukiamąsias teises į kūrinį: neatšaukiamoji autoriaus teisė į pajamų už perparduotą meno kūrinio ar rankraščio originalą dalį² (ATGTĮ 17 str.); autoriaus, perdavusio fonogramos gamintojui teisę nuomoti kūrinį, įrašytą į fonogramą, neatšaukiamoji teisė į atitinkamą autorinį atlyginimą už kūrinio nuomą (ATGTĮ 15 str.); audiovizualinio kūrinio bendraautorių neatšaukiamoji teisė į atlyginimą už perduotą išimtinę teisę teikti kūrinį ar jo kopiją nuomai (ATGTĮ 11 str.). Įstatyme nustačius neatšaukiamąsias teises autoriui kompensuojama už kūrinio naudojimą, kai kūrinio panaudojimui nebereikalingas autoriaus sutikimas, o neatšaukiamumas reiškia, kad šių teisių autorius negali nei perduoti pagal autorines sutartis, nei jų atsisakyti. Kodėl gi nagrinėjamos turtinės autorių teisės negali būti autorių sutarčių dalyku? Kaip teigia H. Desbois, teisės į dalį pajamų (pranc. *droit de suite*) neperleidžiamumo teisinis režimas yra nustatytas siekiant apsaugoti autorių nuo jo paties. Draudžiama šią teisę perleisti ir neatlygintinai, ir atlygintinai, kad autorius neturėtų pagundos „suvartoti javus, kol jie dar žolė“ [8, p. 379]. Šia teise autoriui užtikrinamas dalyvavimas kūrinio vertės didėjime, taip pat dalyvavimas toje materialinėje naudoje, kurią lemia autoriaus tapimas įžymiu [8, p. 380]³. Dėl panašių priežasčių ribojamas ir kitų neatšaukiamų teisių sutartinis perdavimas.

Kitas įstatymų leidėjo nustatytas šalių teisės laisvai tartis apribojimas – draudimas perleisti teises į visus būsimus kūrinius (ATGTĮ 38 str. 2 d.). Pagal bendrąją civilinės teisės taisyklę sutarties dalykas yra egzistuojančių daiktų perdavimas ar suteikimas pasinaudoti. Vis dėlto įstatymų nustatytais atvejais sutarties dalyku gali būti būsimi daiktai, pavyzdžiui, pirkimo ir pardavimo sutarties dalyku gali būti daiktai, kuriuos pardavėjas jau turi ar kurie gali būti sukurti ar pardavėjo įgyti ateityje (CK 6.306 str. 1 d.). Autorių teisėje tokia galimybė nenumatyta. Tą lemia siekis užtikrinti autoriaus interesų apsaugą, konkrečiai – autoriaus kūrybos laisvės apsaugą. Kita vertus, toks įstatymo draudimas apsaugo ir būsimų kūrinių įgijėjo teises, nes kūryba yra itin subjektyvus procesas, būsimi kūriniai gali niekada

¹ Prancūzijos intelektinės nuosavybės kodekse (L. 121–1 – 121–9 str.) nustatyta, kad autoriaus teisės yra amžinos ir neperduodamos. Rusijos Federacijos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatyme (15 str.) numatyta, kad asmeninės neturtinės autorių teisės priklauso autoriui ir lieka jam net ir perdavus išimtinės teises naudoti kūrinį.

² Neperleidžiamas ir neatšaukiamas šios teisės pobūdis numatytas ir kitų valstybių įstatymuose. Rusijos Federacijos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 17 straipsnyje numatyta, kad teisė negali būti perduodama, o pereina tik paveldėjimo pagal įstatymą pagrindu; Prancūzijos intelektinės nuosavybės kodekso L.122–8 straipsnis numato neperduodamą autoriaus teisę į dalį pajamų, gaunamų perduodant dailės kūrinio originalą.

³ H. Desbois pažymi ir kitą šios teisės neperleidžiamumo aspektą – jis teigia, kad į autoriaus pajamas, gaunamas įgyvendinant *droit de suite*, neturėtų būti nukreipiamas išieškojimas.

neatsirasti. Antai Prancūzijoje teismas pripažino negaliojančia sutartį, pagal kurią įsiskolinęs rašytojas A. Dumas perleido kreditoriui visas savo teises į visus būsimus kūrinius [9, p. 448].

Nagrinėjama autorių teisės nuostata nėra absoliuti, nes ATGTĮ 41 straipsnyje numatyta autorinė kūrinio užsakymo sutartis kartu yra ir sutartis dėl būsimų kūrinių teisių. Tačiau kūrinio užsakymo sutarties atveju tariamasi dėl konkretaus kūrinio sukūrimo ir teisių į jį perleidimo ar suteikimo, o sutarties dalykas yra aiškus ir apibrėžtas. Daugumos valstybių įstatymai numato ir nuostatą, draudžiančią teisių į visus būsimus kūrinius perleidimą, ir išimtį iš šios taisyklės: Prancūzijos intelektualinės nuosavybės kodekso L.131–1 straipsnis draudžia visišką būsimųjų kūrinių perleidimą, taip pat tiek doktrina, tiek teismų praktika pripažįsta teisėtą kūrinio užsakymo sutartį [10, p. 412; 7, p. 55–62] bei mūsų teisei nežinomą leidybos sutartimi nustatymą leidėjo pirmenybės teisę (pranc. *droit de préférence*), kuria literatūros kūrinio autorius įsipareigoja savo būsimus penkis kūrinius arba per penkerius metus nuo sutarties pasirašymo momento sukurtus kūrinius perduoti publikuoti (leisti) leidėjui (Prancūzijos intelektualinės nuosavybės kodekso L.132–4 str.). Rusijos Federacijos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 31 straipsnis numato, kad autorinės sutarties dalyku negali būti teisių naudoti kūrinius, kuriuos autorius sukurs ateityje, perdavimas, o įstatymo 33 straipsnyje numatyta kūrinio užsakymo sutartis.

Nagrinėjant autorių sutarčių dalyką, būtina atkreipti dėmesį ir į ATGTĮ 40 straipsnio 3 ir 4 dalių nuostatą, kad, pagal autorinę sutartį perduodant visas autorių turtines teises, šios teisės perduodamos tik sutartyje nurodytiems kūrinio naudojimo būdams; jeigu autorinėje sutartyje nenurodyti kūrinių panaudojimo būdai, manoma, kad sutartis sudaryta tik dėl kūrinio panaudojimo būdų, būtinų siekiant tikslo, dėl kurio buvo sudaryta sutartis. Šiose nuostatose įtvirtintos dvi taisyklės: pirmoji – siaurinaamojo autorinės sutarties aiškinimo taisyklė, pagal kurią sutartinis visų autorių teisių perdavimas yra siaurinamas iki konkrečioje sutartyje numatytų kūrinio panaudojimo būdų; antroji – teisių perdavimo tikslų taisyklė, kuri, kilus neaiškumų dėl sutartimi perduotų teisių apimties, teigia, kad yra perduotas reikalingas teisių minimumas sutarties tikslui pasiekti¹.

Apibendrinant šio autorių sutarčių elemento teisinį reguliavimą galima teigti, kad autorių interesų užtikrinimo tikslais griežtai draudžiamas kai kurių autorių teisių (tarp jų ir turtinių) perdavimas (įtraukta į sutartį sąlyga dėl minėtų teisių perdavimo ar suteikimo negaliojant kaip prieštaraujanti imperatyviosioms normoms), kita vertus, pasirinktas autorinės sutarties reguliavimo modelis leidžia nesudaryti itin detalios sutarties, tačiau, abejojant dėl to, kokios teisės yra perduotos, manoma, kad yra perduotas tik autorių teisių minimumas, būtinas sutarties tikslui pasiekti².

Teisių perdavimo apimtis

Kaip minėta, autorinės sutarties dalykas yra autorių turtinių teisių perdavimas arba suteikimas. Apskritai turtinių teisių perdavimas gali būti įvairus: negrįžtamasis teisių perėjimas trečiajam asmeniui; laikinasis teisės suteikimas. Taigi kokios aprėpties autorių turtinės teisės gali pereiti pagal autorinę sutartį? Šis klausimas plačiai nagrinėtas teisės moksle.

Itin daug dėmesio autorių sutarčių teisinės prigimties klausimui buvo skiriama tarybinėje literatūroje. Susiformavo dvi autorių sutarčių teisinės prigimties aiškinimo teorijos. Pirmoji iš jų – teisių perleidimo teorija (rus. *теория уступки прав*) – teigia, kad autorių teisės pagal autorinę sutartį yra perduodamos tretiesiems asmenims sutartyje nustatytam laikui. Antrosios – leidimo teorijos (rus. *теория разрешения*) – šalininkai teigė, kad pagal autorinę sutartį autoriaus teisės kitai sutarties šaliai neperduodamos, autorių teisėmis leidžiama tik pasinaudoti. Leidimo teorijos atstovų teigimu, autorių teisės lieka autoriui net ir sudarius autorinę sutartį, todėl tarp autoriaus ir jo kontrahento susiklosto prievoliškai teisiniai santykiai, nenukreipti į absoliutinės teisės perdavimą. Dėl tos pačios priežasties autoriaus kontrahentas negali pasinaudoti absoliutiniais teisių gynimo būdais, antai, autoriui pažeidus sutartį

¹ Ši teorija kildinama iš Vokietijos teisės. Žr. Gautier P. - Y. *Propriété littéraire et artistique*. – Paris: PUF, 2001. P. 206; Josselin M. *La notion de contrat d'exploitation des droits d'auteur. Etude comparée // Recueil Dalloz Sirey de doctrine, de jurisprudence et de législation*. – Paris, 1993. Chron. XXXIII. P. 179.

² Kai kuriose valstybėse įstatymai įsakmiai reikalauja įvardinti konkrečias perduodamas teises ir kūrinių panaudojimo būdus. Antai Prancūzijoje autorių teisių perleidimas galioja su sąlyga, kad kiekviena iš perleidžiamų teisių bus paminėta perleidimo akte, teisių panaudojimo būdai nustatyti tiek apimties, tiek paskirties, tiek laiko ir teritorijos prasme (Prancūzijos intelektualinės nuosavybės kodekso L.112–2, L. 131–3 str.), o autoriaus teisės naudoti kūrinį tiesiogiai (pranc. *droit de représentation*) perdavimas nelemia teisės panaudoti kūrinį jį atgaminant (pranc. *droit de reproduction*) perdavimo ir atvirksčiai. Todėl tiek doktrina, tiek teismų praktika pripažįsta siaurinaamojo autorių sutarčių aiškinimo principą, taikomą aiškinant perleistų teisių apimtį. Žr. Bertrand A. *Le droit d'auteur et les droits voisins*. – Paris: MASSON, 1991. P. 314. Rusijos Federacijos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad visos teisės panaudoti kūrinį, tiesiogiai neperduotos pagal autorinę sutartį, laikomos neperduotomis.

(sudarius autorinę sutartį dėl to paties kūrinio su kita organizacija), leidybos organizacija turi teisę reikalauti nutraukti sutartį, bet negali reikalauti autoriaus sutarties su trečiąja organizacija nutraukimo, t. y. autoriaus kontrahentas yra laikomas sutarties šalimi, bet ne autorių teisių subjektu. Minima ir trečia nuomonė, kad pagal autorinę sutartį dėl kūrinio perdavimo pasinaudoti autorių teises neperduodamos, o pagal autorinę licencinę sutartį autoriaus teisės perduodamos naudotojui [11, p. 46]¹.

Šiuolaikinėje Rusijos literatūroje teigiama, kad galiojantys įstatymai pabrėžia autoriaus teisių perdavimo kitiems asmenims galimybę ir atsako į autorinių sutarčių teisinės prigimties klausimą [12, p. 255]. Dabar galiojančio Rusijos Federacijos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 30 straipsnyje numatytos dvi autorinių sutarčių rūšys: sutartis dėl išimtinių teisių perdavimo bei sutartis dėl neišimtinių teisių perdavimo, t. y. įstatymų leidėjas vartoja teisių perdavimo terminą. Vis dėlto yra autorių, manančių, kad įstatyme numatyti teisės perleidimo apribojimai teisės perleidimą paverčia teisės suteikimu pasinaudoti [13, p. 150]. Autorių teisių įgijėjui turėtų būti užtikrinta galimybė naudotis įsigyta teise, tačiau Rusijos Federacijos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 31 straipsnio 4 dalis draudžia tolesnį autorių teisių perleidimą, jei tokia teisių įgijėjo teisė nebuvo numatyta sutartyje. Kitas įstatyme numatytas autorių teisių civilinio apyvartumo apribojimas – autorinės sutarties terminuotas pobūdis: autorinėje sutartyje turi būti numatytas sutarties terminas; jei dėl termino šalys nesusitarė, sutartis gali būti nutraukta praėjus 5 metams nuo sutarties sudarymo (31 str. 1 d.). Atsižvelgdamas į tai V. Kaletinas daro išvadą, kad autorius, net ir perdavęs savo turtinę teisę, išsaugo jos „titulą“ [14, p. 152]. E. Gavrilovas teigia, kad pagal autorinę sutartį autorių teisės perduodamos kitam asmeniui, todėl šiai sutarčiai taikomos Rusijos Federacijos civilinio kodekso nuostatos, reglamentuojančios turtinių teisių pirkimo ir pardavimo sutartis, bei bendrosios nuostatos, reglamentuojančios pirkimo ir pardavimo sutartis [14, p. 116]. E. Gavrilovas taip pat pažymi, kad autorinės sutartys, turėdamos bendrų bruožų su teisių pirkimo ir pardavimo sutartimis, yra labiau panašios į nuomos sutartis (terminuotas pobūdis, nuomotojo teisė kontroliuoti objekto naudojimą, objekto grįžimas nuomotojui pasibaigus nuomos sutarčiai) [14, p. 117]. Taigi vieningos nuomonės dėl autorinių sutarčių prigimties Rusijos autorių teisių doktrinoje nėra.

Prancūzų mokslininkai teigia, kad Prancūzijoje autorinės sutarties pagrindu autorių turtinės teisės yra perduodamos [7, p. 56]. Pirma, doktrinoje yra pabrėžiama, kad Prancūzijoje nėra licencinių sutarčių, antra, Prancūzijos autorių teisių įstatyme vartojamas perdavimo (pranc. *cession*) terminas [7, p. 56]. Tačiau būtina turėti omenyje, kad Prancūzijoje autorių teisių perdavimas yra paveiktas neturtinių autorių teisių, todėl negalima kalbėti apie *paprastą ir gryną* teisių perdavimą, kai autorius netenka autorių teisių taip, kaip netektų kilnojamojo daikto jį perduodamas arba išmainydamas [8, p. 604]. H. Desbois teigia, kad įgyjamos teisės ypatumą nulemia įstatymo formuluotė, pagal kurią „yra galimas autoriaus teisių perdavimas, visiškas arba dalinis, šis perleidimas turi leisti autoriui proporcingai dalyvauti pajamose, gaunamose iš pardavimų ar kūrinio eksploatavimo“ (Prancūzijos intelektualinės nuosavybės kodekso L.131–4 str.). O tai reiškia, kad teisių perdavimas visada yra susijęs su teisių įgijėjo pareiga užtikrinti kūrinio eksploatavimą, t. y. teisių įgijėjo teisė į kūrinį yra sutartinė teisė [8, p. 608–612]. Taigi nors Prancūzijos įstatymų leidėjas vartoja teisių perdavimo terminą, negalima sakyti, kad autorių teisės perduodamos, šiuo atveju labiau tiktų teisių suteikimo ar perdavimo pasinaudoti terminas. Todėl manoma, kad vadinamasis prancūziškas autorių teisių perdavimas (pranc. *cession*) ir vokiškas teisių suteikimas pasinaudoti [15, p. 355–357]² yra labai panašūs, savo turiniu nedaug besiskiriantys [10, p. 393].

ATGT], kaip minėta, numatytos dvi pagrindinės autorinių sutarčių rūšys: autorius gali teises **perduoti** pagal autorinę sutartį dėl teisių perdavimo ir teises **suteikti** pagal autorinę licencinę sutartį.

Teisių perdavimas pagal autorinę sutartį dėl teisių perdavimo

CK numato teisių pirkimo-pardavimo sutartį. CK 6.425 straipsnyje numatyta, kad teisių pirkimo-pardavimo sutarčiai tiek taikomos pirkimą ir pardavimą reglamentuojančios nuostatos, kiek tai ne-

¹ Būtina priminti, kad tarybinis įstatymas kitaip apibrėžė šias autorinių sutarčių rūšis: autorinė sutartis dėl kūrinio perdavimo pasinaudoti buvo apibrėžta kaip sutartis, pagal kurią autorius arba jo teisių perėmėjas perduoda arba autorius įsipareigoja sukurti ir sutartyje nustatytu laiku perduoti kūrinį organizacijai pasinaudoti sutartyje sulgygtu būdu, o organizacija įsipareigoja kūrinį pasinaudoti ar pradėti juo naudotis sutartyje nustatytu laiku, taip pat sumokėti autoriui arba jo teisių perėmėjui atlyginimą; autorinė licencinė sutartis apibūdinama kaip sutartis, pagal kurią autorius ar jo teisių perėmėjas suteikia organizacijai teisę pasinaudoti kūriniumi (taip pat išverstu į kitą kalbą arba perdirbtu) sutartyje sulgygtose ribose ir sutartyje nustatytam terminui, o organizacija įsipareigoja sumokėti atlyginimą už šios teisės suteikimą arba už pasinaudojimą kūriniumi sutartyje nustatyta forma.

² Vokietijoje autoriaus turtinės teisės negali būti perduotos sutarties pagrindu, jos gali būti suteikiamos pasinaudoti autorine licencine sutartimi (Vokietijos autorių ir gretutinių teisių įstatymo 31–44 str.).

prieštarauja tų teisių prigimčiai ir esmei. Pirkimo-pardavimo sutartis tradicine prasme yra pritaikyta daiktinių teisių perdavimui¹. Dažniausiai perleidžiama daiktinė teisė yra nuosavybės teisė. Prasmės požiūriu teisės perleidimas sutapatinamas su daikto, į kurį yra ši teisė, perleidimu. Todėl, kai kalbama apie daikto pardavimą, iš tikrųjų yra kalbama apie nuosavybės teisės į šį daiktą perleidimą. Būtent nuosavybės teisės į daiktą perdavimui *stricto sensu* susiformavo civilinių įstatymų nuostatos, reglamentuojančios pirkimą ir pardavimą. Kitų teisių atlygintinam perdavimui taikytos *cessio* taisyklės. Šiuolaikinė civilinė teisė evoliucionavo taip, kad kartu su daikto ir nuosavybės sąvokų kitimu pakito ir pirkimo-pardavimo sutarties dalykas. Kadangi pirkimo-pardavimo sutarties esmė yra objekto, turinčio vertę, mainai į ekvivalentą – pinigus, turtinės teisės, kaip turinčios materialinę vertę, gali būti pirkimo ir pardavimo dalyku. Autorių teisės yra turtinės teisės, todėl galima daryti prielaidą, kad jos taip pat gali būti pirkimo-pardavimo sutarties dalyku.

Pagrindinis bruožas, apibūdinantis pirkimo-pardavimo sutartį, yra sutarties dalykas – nuosavybės teisės į daiktą (turta) perėjimas iš vieno asmens (pardavėjo) kitam asmeniui (pirkėjui). Nuosavybės teisės įgijimas lemia pirkėjo galimybę turėti daiktą (turta) pačiu absoliučiausiu būdu. Teisių pirkimo-pardavimo sutarties teisinė pasekmė yra turtinės teisės perėjimas iš vieno asmens kitam asmeniui, t. y. teisės savininko pasikeitimas. Asmuo, įgijęs teisę pagal pirkimo-pardavimo sutartį, tampa vieninteliu šios teisės turėtoju, todėl gali nekludomai naudotis teise (pačiam ar tretiesiems asmenims tarpininkaujant gauti naudos iš teisės) ir ja disponuoti (perleisti kitiems asmenims, palikti testamentu, įkeisti ir t. t.), naudodamasis įstatyme numatytais teisių gynimo būdais ginti savo turtinę teisę nuo trečiųjų asmenų neteisėtų veiksmų.

Kaip minėta, CK numato, kad pirkimą ir pardavimą bendrai reglamentuojančios nuostatos teisių pirkimo-pardavimo sutartims yra taikomos tiek, kiek neprieštarauja teisių prigimčiai. Turtinių autorių teisių perdavimo klausimus reguliuoja ATGTĮ, kurio 38 straipsnis numato, kad turtinės autorių teisės gali būti perduodamos sutartimi, paveldėjimo ir kita įstatymų nustatyta tvarka. Iš šios nuostatos darytina išvada, kad autorių teisių perdavimas pagal sutartį yra lygiavertis su kitais įstatyme numatytais autorių teisių perėjimo pagrindais (pavyzdžiui, teisių perėjimu paveldėjimo tvarka). Autorinės sutarties dėl teisių perdavimo šalimi gali būti tiek autorius, tiek bet kuris kitas autorių teisių subjektas. ATGTĮ 39 straipsnio 2 dalyje nurodoma, kad asmuo, kuriam perduotos autoriaus turtinės teisės, laikomas autoriaus turtinių teisių perėmėju. Autoriaus turtinių teisių perėmėjui, įgyvendinančiam autorių turtines teises, yra suteiktos tokios pačios teisės ir prerogatyvos, kurias turi autorius (ATGTĮ 15 str. 2 d., 16 str., 29 str., 30 str. ir kt.), išskyrus asmenines neturtines teises, t. y. laikantis Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinų apsaugos [16] 1 straipsnio, įpareigojančio valstybes sąjungos nares užtikrinti vienodą autoriaus teisių ir kitų autorių teisių subjektų apsaugą, autorių teisių subjektams taikoma tokia pati teisių apsauga, kokia taikoma autoriams. O tai reikštų, kad įstatymas asmenį, įgijusį išimtinę autoriaus turtines teises pagal sutartį, laiko autorių teisių subjektu, kuris turi teisę naudotis ir disponuoti įgytomis teisėmis bei galimybę naudotis ne tik autorinėje sutartyje numatytais, bet ir visais kitais ATGTĮ bei CK numatytais teisių gynimo būdais.

Vis dėlto negalima neaptarti ATGTĮ 40 straipsnio 1 dalies nuostatos, pagal kurią autorinėje sutartyje turi būti numatytas sutarties galiojimo terminas ir galiojimo teritorija, bei 40 straipsnio 2 dalies nuostatos, pagal kurią nesusitarus dėl sutarties termino bet kuri iš šalių sutartį gali nutraukti, prieš vienerius metus raštu apie tai pranešusi kitai sutarties šaliai. ATGTĮ 40 straipsnio 2 dalyje taip numatyta: jei sutartyje nenurodyta galiojimo teritorija, laikoma, kad turtinės teisės yra perduotos Lietuvos Respublikos teritorijoje, t. y. autoriui lieka turtinės teisės ne Lietuvoje, dėl kurių perleidimo jis gali dėtis su kitais kontrahentais. Taigi sutartinis autorių teisių perėmėjas skiriasi nuo autoriaus teisių paveldėtojo ar kito įstatyminio teisių perėmėjo – sutartinio autoriaus teisių perėmėjo teisės yra ribotos tiek laiko², tiek teritorijos atžvilgiu. Terminuotas teisių perdavimo pagal sutartį pobūdis nulemia autoriaus teisių grįžimo autoriui galimybę: pasibaigus teisių perdavimo terminui autorių teisių perėmėjas jų nebetenka.

Kaip numato ATGTĮ 39 straipsnio 1 dalis, pagal autorinę sutartį autorius (autorių teisių subjektas) perduoda (suteikia) turtines teises į kūrinius, o teisių perėmėjas (licenciatas) *įsipareigoja panaudoti kūrinį ar pradėti juo naudotis* sutartyje nustatytais sąlygomis bei mokėti autorinį atlyginimą, jei sutartyje nenumatyta kitaip. Taigi įstatymas nustato dispozityvią autoriaus teisių perėmėjo pareigą

¹ Plačiau apie pirkimo-pardavimo sutarties esmę žr. Ghestin J., Desché B. *Traité des contrats. La vente.* – Paris: L.G.D.J., 1990. P. 11–48.

² Neabejotinas paveldėjimo pagrindu perėjusių autorių teisių terminuotas pobūdis, tačiau tai yra įstatymo nustatytas autorių turtinių teisių galiojimo po autoriaus mirties terminas. Plačiau apie termino reikšmę autorių teisėje žr. Dietz A. *Le problème de la durée de protection adéquate du droit d'auteur sous l'aspect de la réglementation des contrats d'auteur // Mélanges dédiés à André Françon.* – Paris: Litec, 1992. P. 109–115.

naudoti kūrinį. Ši autorinės sutarties dėl teisių perdavimo sąlyga atskleidžia dar vieną sutartinio autoriaus teisių perėmėjo skirtumą nuo kitų autoriaus teisių perėmėjų – pastarieji nesusaistyti pareiga naudoti kūrinį. Kalbant apie sutartinio teisių perėmėjo turimų teisių į kūrinį apimties ypatumus, būtina turėti omenyje ir anksčiau minėtas ATGTĮ 40 straipsnio 3 ir 4 dalis, kuriose įtvirtinta siaurinamoji sutartimi perduodamų teisių aiškinimo bei teisių perdavimo tikslų taisyklė, kitaip sakant, net ir sudarius sutartį dėl teisių perdavimo, yra taikomos ATGTĮ 40 straipsnio 3 ir 4 dalies nuostatos, o nedetalios autorinės teisių perdavimo sutarties sudarymas lemia tai, kad pereina ne visos autorių turtinės teisės, o tik būtinas jų minimumas.

Negalima pamiršti ir ATGTĮ 38 straipsnio 3 dalies, kurioje numatyta, kad autorių teisių perdavimas negali būti taikomas kūrinio panaudojimo būdams, kurie neegzistuoja ar yra nežinomi autoriaus turtinių teisių perdavimo metu¹. Taip autoriui yra paliekama teisė į kūrinio panaudojimą naujais būdais bei galimybė šią teisę atlygintinai perduoti (suteikti) tretiesiems asmenims. Nagrinėjama ATGTĮ nuostata dar kartą patvirtina teiginį, kad sutarties pagrindu autorių teisės trečiajam asmeniui pereina ne visa apimtimi.

Kadangi autoriaus teisės, įgytos pagal autorinę sutartį dėl teisių perdavimo, yra ribotos laiko ir teritorijos atžvilgiu, iškyla teisių įgijėjo galimybės disponuoti įgytomis teisėmis klausimas. Autorius bei autoriaus teisių paveldėtojas turi teisę nekliudomas naudotis turimomis turtinėmis teisėmis: sudaryti autorines sutartis, perduoti teises neatlygintinai (padovanoti), palikti teises testamentu ir t. t. Autoriaus teisių perėmėjo, įgijusio šias teises sutarties pagrindu, galimybės yra ribotos. ATGTĮ nenumato draudimo pagal sutartį įgytas autoriaus turtines teises perduoti tretiesiems asmenims arba jas palikti testamentu². Tačiau bet kokių atveju išvestinis autorių teisių perdavimas ar suteikimas gali būti atliekamas tik pagal pirminę sutartį įgytų teisių ribose bei atsižvelgiant į pirminės sutarties nuostatas dėl sutarties termino, teritorijos, perduotų teisių (kūrinio panaudojimo būdų) apimties, teisių perėmėjo įsipareigojimų pagal sutartį.

Kaip pažymima doktrinoje, šie autorių teisių sutartinio perdavimo ypatumai nekeičia sutarties prigimties. Autorine sutartimi autoriaus teisės yra perduodamos kitam asmeniui, šią sutartį galima laikyti teisių pirkimo-pardavimo sutartimi. Tiek teisių įgijėjo įsipareigojimą eksploatuoti kūrinį, tiek sutarties terminą ir teisių grįžimo autoriui galimybę, įgytų teisių teritorinį pobūdį kai kurie autoriai vertina kaip autorių teisių sutartinio perdavimo ypatumus [9, p. 450; 17, p. 202]. Vis dėlto autorių teisių perdavimas autorine sutartimi dėl teisių perdavimo nėra negrįžtamas teisių perėjimas trečiajam asmeniui, o teisių perėmėjo galios kūrinio atžvilgiu nėra absoliučios – jų turinys yra nustatytas autorinėje sutartyje, o kai kurios autoriaus teisės visuomet lieka autoriui. Taigi asmens, įgijusio teises pagal autorinę sutartį, teisės, palyginti su kitų autorių teisių subjektų teisėmis, yra labiau suvaržytos.

Teisių suteikimas pagal autorinę licencinę sutartį

ATGTĮ 39 straipsnio 2 dalyje numatyta antra autorinių sutarčių rūšis – tai autorinės licencinės sutartys. Pagal autorinę licencinę sutartį licenciatas įgyja teisę naudoti kūrinį sutartyje numatytais sąlygomis. Atsižvelgiant į tai, ar suteikta teise gali naudotis tik licenciatas, ar licenciatas ir kiti asmenys (autorius, autorių teisių subjektai bei kiti licenciatas), licencijos skirstomos į išimtinės ir neišimtinės. Įstatyme nustatyta neišimtinės licencijos prezumpcija – licencija laikoma išimtinė tik tuo atveju, jei tai tiesiogiai nurodyta sutartyje (ATGTĮ 39 str. 2 d.). Reikalavimai autorinės licencinės sutarties turiniui nustatyti ATGTĮ 40 straipsnyje. Šioje sutartyje, kaip ir autorinėje sutartyje dėl teisių perdavimo, turi būti numatytas kūrinio pavadinimas, perduodamos teisės (kūrinio panaudojimo būdai), galiojimo teritorija ir galiojimo terminas. Jei licencinėje sutartyje nebuvo nustatytas sutarties terminas bei galiojimo teritorija, vadovaujamosi nuostatomis, kurios taikomos ir autorinėms sutartims dėl teisių perdavimo: nesant sutartyje teisių suteikimo termino, sutartis gali būti nutraukiama prieš vienerius metus pranešus kitai sutarties šaliai; nesusitarus dėl sutarties galiojimo teritorijos, laikoma, kad teisės perduotos Lietuvos Respublikos teritorijoje (ATGTĮ 40 str. 2 d.). Šalių teisės ir pareigos pagal licencinę sutartį yra analo-

¹ Tokia pati nuostata yra ir Rusijos Federacijos autorių ir gretutinių teisių įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje, pagal kuria sutarties dalyku negali būti sutarties sudarymo metu nežinomos teisės panaudoti kūrinį.

² Kai kuriose užsienio valstybėse šis klausimas sprendžiamas kitaip. Prancūzijos intelektinės nuosavybės kodekso L.132–7 straipsnyje numatyta, kad ne autoriui sudarant sutartį „asmeninis raštiškas autoriaus sutikimas yra būtinas“. Nors Prancūzijos intelektinės nuosavybės kodeksas tokio sutikimo reikalauja tik sudarant leidybos sutartį, prancūzų autorių teisės doktrinoje manoma, kad sutikimas būtinas visoms autorinėms sutartims, žr. A. Lucas, H.-J. Lucas: *Traité de la propriété littéraire et artistique*. – Paris: LITEC, 2001. P. 405. Rusijos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo 31 straipsnio 4 dalyje taip pat numatytas draudimas perleisti įgytas autorių teises, jei tokia teisių įgijėjo teisė nebuvo numatyta sutartyje.

giškos šalių teisėms ir pareigoms pagal sutartį dėl teisių perdavimo: autorius (kitas autorių teises suteikiantis asmuo) įsipareigoja teises suteikti, o licenciatas įsipareigoja kūrinių panaudoti ar pradėti naudoti bei sumokėti autorinį atlyginimą. Taigi licencinė sutartis, kaip ir autorinė sutartis dėl teisių perdavimo, yra terminuoto pobūdžio bei apribota teritorijos atžvilgiu. Be to, tai yra tęstinė sutartis, nes licenciatas teisėmis privalo naudotis bei mokėti autorinį atlyginimą, kuris paprastai licencinėse sutartyse nustatomas procentine išraiška nuo kūrinių naudotojo gaunamų pajamų.

Remiantis įstatymo vartojamais terminais („teisių suteikimas“ apibūdinant autorinę licencinę sutartį bei „teisių perdavimas“ apibūdinant autorinę sutartį dėl teisių perdavimo), manytina, kad autorinė licencinė sutartimi perduodamų teisių apimtis turėtų būti mažesnė, nes teisės suteikiamos pasinaudoti. Kai licencinės sutarties dalykas yra neišimtinų autorių teisių suteikimas, sutarties dėl teisių perdavimo ir licencinės sutarties skirtumas akivaizdus – sutartimi suteiktomis teisėmis tais pačiais būdais gali naudotis ir pats autorius ar kitas autorių teisių subjektas, ir tretieji asmenys. Be to, asmuo, pagal sutartį įgijęs neišimtinę licenciją, nėra autorių teisių subjektas (ATGTĮ 2 str.). Dėl to skirtingas pagal sutartį įgytų teisių gynimas: neišimtinę licenciją turintis asmuo negali naudotis absoliučiais autorių teisių gynimo būdais. Problemiškas yra sutarties dėl teisių perdavimo ir licencinės sutarties, kuria suteikta išimtinė teisė naudotis kūriniumi, atribojimas. Mat ir sutarties sąlygos, ir sutarties šalių teisės bei pareigos reglamentuojamos tomis pačiomis įstatymo normomis, o įgytų pagal sutartį teisių apimtis nesiskiria – pagal abi sutartis įgyjama išimtinė teisė naudotis kūriniumi sutartyje nustatytais būdais. Autoriaus teisių grįžimas autoriui (autorių teisių subjektui) pasibaigus sutarties terminui ar sutartį nutraukus galimas ir teises perdavus, ir teises suteikus. Kaip teigiama literatūroje, nesiskiria ir autorių teisių, įgytų pagal šias sutartis gynimas, – ir teisių perėmėjas, ir licenciatas, turintis išimtinę licenciją, gali naudotis įstatyme numatytais absoliučiais teisių gynimo būdais¹. Kaip vieną iš ryškesnių skirtumų galima būtų paminėti skirtingas teisių perėmėjo ir licenciatos teises disponuojant pagal sutartį įgytomis teisėmis: teisių perėmėjas teises gali perduoti tretiesiems asmenims sutartimi dėl teisių perdavimo bei licencine sutartimi, o išimtinės licencijos turėtojas gali tik suteikti licenciją kitam asmeniui sutartyje nustatytomis sąlygomis². Taigi nustatyti, ar teisės buvo perduotos ar suteiktos, galima tik atsižvelgiant į konkrečios autorinės sutarties turinį, o turint omenyje specialų autorių sutarčių reguliavimą, bet koks susitarimas dėl autoriaus teisių perdavimo virsta sutartimi dėl neišimtinės licencijos, jei sutarties sąlygos nėra pakankamai aiškios.

Išvados

1. Autorinių sutarčių dalykas, kuris yra esminė autorių sutarčių sąlyga, yra autorių turtinių teisių perdavimas arba suteikimas. Dalyką apibūdina trys jo elementai: kūrinių pavadinimas, perduodamos autorių teisės bei teisių perėjimo tretiesiems asmenims apimtis.

2. Autorinių sutarčių specifika lemia, kad autorių sutarčių dalykas yra pakankamai išsamaus ir kai kuriais atvejais – imperatyvaus reguliavimo dalykas: įstatymas numato teises, kurių autorinėmis sutartimis negalima perduoti ar suteikti (asmeninės neturtinės autorių teisės ir neatšaukiamos autorių turtinės teisės); nustato draudimą perduoti teises į visus būsimus kūrinius; nustato siaurinamojo perduodamų teisių apimtį aiškinimo ir sutartinio teisių perdavimo tikslų taisyklę.

3. Lietuvoje galimas dvejopas pagal apimtį sutartinis autorių turtinių teisių perdavimas – tai teisių perdavimas pagal autorinę sutartį dėl teisių perdavimo ir teisių suteikimas pasinaudoti autorinė licencine sutartimi.

4. Nors ATGTĮ numato galimybę autorių teises pagal autorinę sutartį perduoti, autorių teisių teisinis reglamentavimas lemia tai, kad visiškai ir negrįžtamas visų autorių turtinių teisių į kūrinių sutartinis perdavimas negalimas: nors asmuo, sudaręs autorinę sutartį dėl teisių perdavimo, tampa autorių

¹ V. Mizaras monografijoje „Autorių teisės: civiliniai gynimo būdai“ nagrinėja subjektų, galinčių pareikšti ieškinius dėl autorių teisių pažeidimų, klausimą. Autoriaus nuomone, reikalavimus dėl turtinių autorių teisių pažeidimų gali pareikšti visi ATGTĮ įvardinti autorių teisių subjektai, taip pat ir sutartiniai autorių teisių perėmėjai, ir išimtinės licencijos turėtojai. Tik neišimtinės licencijos turėtojas paprastai negali naudotis absoliučiais autorių teisių gynimo būdais: „Todėl ir išimtinės licencijos turėtojo galimybė reikšti reikalavimus gali būti aiškinama tuo, kad išimtinės naudojimosi teisės turi tam tikrą absoliutų pobūdį, jos gali būti laikomos kvazidaiktinėmis teisėmis. Neperžengdamas išimtinės licencijos ribų licenciatas turi ne tik pozityvią naudojimo teisę (t. y. teisę naudotis kūriniumi), bet ir negatyvią teisę kiekvienam kitam asmeniui, įskaitant ir autorių tiek, kiek jis turi susilaikyti naudoti licencijos dalyką“. „Neišimtinė licencija nuo išimtinės skiriasi visų pirma tuo, kad tokios licencijos turėtojas neturi negatyvios draudimo teisės kiekvienam trečiajam asmeniui, o tik pozityvią naudojimosi teisę“. Žr. Mizaras V. Autorių teisės: civiliniai gynimo būdai. – Vilnius: Justitia, 2003. P. 51–54.

² Kaip minėta, kitaip nei Lietuvos, kitų valstybių įstatymai numato, kad šiai licenciatos teisei įgyvendinti reikalingas autoriaus sutikimas.

teisių subjektu, jis išlieka tęstiniuose sutartiniuose santykiuose su autoriumi ar kitu asmeniu, perdavusiu turtines teises į kūrinį, o tam tikros turtinės teisės bet kuriuo atveju lieka autoriui (neatšaukiamosios teisės, teisė panaudoti kūrinį sutarties sudarymo metu nežinomais būdais), t. y. sutartinio autorių teisių perėmėjo teisės į kūrinį žymiai labiau suvaržytos negu kitų autorių teisių subjektų.

5. Autorių teisių suteikimas pagal autorinę licencinę sutartį reiškia leidimą trečiajam asmeniui laikinai pasinaudoti tam tikromis turtinėmis autorių teisėmis. Nors pagal įstatyme vartojamus terminus autorių turtinės teisės pagal autorinę licencinę sutartį tik suteikiamos laikinai pasinaudoti, tik analizuojant konkrečią autorinę sutartį galima nustatyti, kuri iš autorinių sutarčių rūšių – autorinė sutartis dėl teisių perdavimo ar autorinė licencinė sutartis – yra sudaryta, nes ATGTĮ nediferencijuojamos autorinės sutarties dėl teisių perdavimo ir autorinės licencinės sutarties sąlygos. Išsamus autorinių sutarčių dalyko reglamentavimas įstatyme lemia tai, kad autorinėje sutartyje išsamiai neaparus teisių perdavimo ar suteikimo ypatumų (nenustačius terminų, teritorijos, neįvardijus perduodamų teisių bei kūrinio panaudojimo būdo, nenumačius, kad susitariama dėl teisių perdavimo ar išimtinės licencijos) teigtina, kad tai yra autorinė sutartis dėl neišimtinės licencijos suteikimo, leidžianti terminuotai pasinaudoti Lietuvos teritorijoje autorių turtinėmis teisėmis tiek, kiek tai būtina sutarties tikslui pasiekti.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas // Valstybės žinios. 2000. Nr. 74-2262.
2. Mikelėnas V. Sutarčių teisė. – Vilnius: Justitia, 1996.
3. Брагинский М. И., Витрянский В. В. Договорное право. Книга первая: Общие положения. – Москва: Статут, 2001.
4. Mestre J. Obligations et contrats spéciaux // Revue trimestrielle de droit civil. – Paris, 1989. T. 75.
5. Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymas // Valstybės žinios. 1999. Nr. 50-1598; Lietuvos Respublikos autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo pakeitimo įstatymas // Valstybės žinios. 2003. Nr. 28-1125.
6. Vileita A. Autorių teisių ir gretutinių teisių įstatymo komentaras. – Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 2000.
7. Françon A. La liberté contractuelle dans le domaine du droit d'auteur // Recueil Dalloz Sirey de doctrine, de jurisprudence et de législation. – Paris, 1976. Chron. XI.
8. Desbois H. Le droit d'auteur en France. – Paris: Dalloz, 1978.
9. Gautier P.-Y. Propriété littéraire et artistique. – Paris: PUF, 2001.
10. Lucas A., Lucas H.-J. Traité de la propriété littéraire et artistique. – Paris: LITEC, 2001.
11. Дозорцев В. А. Авторский договор и его типы // Советское государство и право. – Москва. 1977. № 3.
12. Сергеев А. П. Право интеллектуальной собственности в Российской Федерации. – Москва: Проспект, 1996.
13. Калятин В. О. Интеллектуальная собственность (Исключительные права). – Москва: НОРМА, 2000.
14. Гаврилов Э. П. Комментарий к закону Российской Федерации „Об авторском праве и смежных правах“. – Москва, 1996.
15. Strowel A. Droit d'auteur et copyright. Divergences et convergences. Etude de droit comparé. – Paris: L.G.J.D., 1993.
16. 1886 m. rugsėjo 9 d. Berno konvencija dėl literatūros ir meno kūrinų apsaugos // Valstybės žinios. 1995. Nr. 40–988. Prie Konvencijos prisijungta 1994 m. liepos 29 d. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu „Dėl prisijungimo prie 1886 metų Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinų apsaugos“ // Valstybės žinios. Nr. 60-1198. Konvencija ratifikuota Lietuvos Respublikos įstatymu dėl Berno konvencijos dėl literatūros ir meno kūrinų apsaugos ratifikavimo // Valstybės žinios. 1996. Nr. 55-1291.
17. Гаврилов Э. П. Авторское право. Издательские договоры. Авторский гонорар. – Москва, 1988.

Subject of Copyright Agreement. Peculiarities of Contractual Transfer of Author's Rights

Dr. Jūratė Usonienė
Mykolas Romeris University

Keywords: *Copyright, copyright contracts, transfer of author's rights.*

SUMMARY

The article analyses the essential condition of the copyright agreement – the subject of the agreement. Thereby, firstly the rights which cannot be transferred are named – they are moral rights and irrevocable economic rights. Secondly, there is an analysis of norms on the prohibition to transfer rights to all future works and provision that the transfer of rights that cannot be applied to the modes of the exploitation of works which at the moment of the transfer do not exist or are unknown.

The subject of the agreement is the transfer or grant of economic rights of the author. The examination of the subject of the agreement is aimed at defining the extent to which the copyright is transferred on contractual grounds. Therefore, the article deals with the theories of legal nature of the copyright agreements as well as the nature of the copyright agreements pursuant to the copyright legislation of foreign countries. Further the study analyses how the legislator of Lithuania regulates the transfer and granting of the rights under two main types of the copyright agreements provided by Law on Copyright of Lithuania – agreement for the transfer of rights and licensing agreement. The differences between these agreements are discussed. Pursuant to the effective legal regulation, irreversible transfer of the rights of the author to a certain work on contractual grounds is not possible, as the transferee of the rights remains in the contractual relations with the transferor of the rights, and the legal rights of the transferee of the copyright on the contractual basis in relation to the work are limited: firstly, the contractual transferee of the rights possesses the rights for a limited period of time; secondly, the transfer of the rights is valid within the territory defined in the agreement; thirdly, the transferee of the copyright is obligated by the copyright agreement to exploit the work (except for the case when the parties agree otherwise), i.e. within the validity of the agreement, he has continued duties towards the person who has transferred the copyright; fourth, the transferee of the rights may use the copyright overtaken only in the ways indicated by the agreement, or only for the purpose for the exploitation of the work stipulated by the agreement; fifth, certain economic powers of the author stay with the author even then, when the author transfers all exclusive economic rights to a certain work by an agreement – if new modes of exploitation the work occur, the transferee of the copyright without the consent of the author has no right to use the work in a new mode; sixth, expiration of the copyright agreement results in the return of the economic rights of the author to the author or another person who has transferred the rights.

It is very detailed legal regulation towards the subject of the copyright agreement in Law on Copyright and Related Rights of Lithuania. Thus the conclusion of non detailed copyright agreement means the grant of non exclusive licence which provides the possibility to a licensee to use the work in the scope of achieving the aim of this agreement.

